

SVAKI GLAS VRIJEDI

Tema: građanstvo, demokracija

Dob: 10 – 13 godina

Vrijeme trajanja: 2 x 60 minuta

Veličina grupe: 10 – 20 djece

Tip aktivnosti: rasprava, planiranje, simulacija

Djeca kreiraju proces demokratskog odlučivanja i provode „lažne“ izbore u skladu s njihovim zamišljenim planom.

Ciljevi:

- razumijevanje značenja poštenih i demokratskih izbora
- vježbanje provedbe pravednih izbora
- naučiti mehanizme demokratskog glasovanja
- prepoznati važnost aktivnog građanstva

Priprema:

- preslika Liste situacija za svaku grupu
- umnožite i izrežite kartice s ulogama

Potrebni materijal:

- preslike Liste situacija za svaku grupu
- papiri i olovke za izbore

Koraci

1. Ustav RH jamči svakomu pravo „na upravljanje svojom zemljom neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika i“ i da „vlade trebaju biti postavljene na vlast redovitim, tajnim i pravednim glasovanjem“ (Članak 21).

Pitajte djecu :

- a. Što su to pravedni izbori?
- b. Zašto glasanje treba biti tajno?
- c. Tko ima pravo glasa?
- d. Što to znači da vas netko „predstavlja“?
- e. Koje su odgovornosti te osobe?
- f. Možete li nabrojati neke ljude koji predstavljaju svoju lokalnu zajednicu na nacionalnoj razini? A na lokalnoj razini?

2. Podsjetite djecu da premda nemaju pravo glasovanja do punoljetnosti, ipak mogu sudjelovati u različitim oblicima odlučivanja o stvarima koje se tiču njihovih života.

Raspravite njihove prilike o odlučivanju, postavljanjem pitanja:

- Koji su to primjeri situacija kada ti imaš pravo glasa?
- Je li to „pravedna“ odluka ili izbor?
- Je li tajno?
- Tko može odlučivati ili glasovati?
- Tko odlučuje o komu ili čemu se glasa?

3. Recite im da će u ovoj aktivnosti osmisлити metode demokratskog odlučivanja. Podijelite djecu u grupe s jednakim brojem djece, ne veće od petero ili šestero djece. Svakoј grupi dajte Listu situacija i dodijelite barem dvjema grupama da rade na istoj situaciji. Neka bar dvije grupe rade na Situaciji E, koja će se kasnije koristiti kao simulacija. Potaknite ih da razmisle o pitanjima na dnu stranice te im objasnite pojmove čija značenje još uvijek ne znaju.

4. Nakon što su imali dovoljno vremena (15-20 minuta) za planiranje, tražite od svake grupe da predstavi svoju situaciju i proces odlučivanja koji su razvili kako bi je riješili. Grupe zadužene za Situaciju E prozovite zadnje. Nakon svakog predstavljanja, potaknite ostalu djecu na komentare:

- Je li proces bio demokratski?
- Jesu li sve uključene strane imale pravo glasa?
- Je li bio pravedan?
- Je li bio tajan?
- Jesu li svi koji glasuju svjesni za koga i što su glasovali?

5. Nakon što su sve situacije predstavljene, pitajte djecu da obrate pozornost na provedbu Situacije E. Recite im da će održati lažne izbore kako bi donijeli odluku o toј situaciji. Ali da bi to napravili, prvo se moraju dogovoriti oko načina na koji će provesti izbore. Recite im da usporede različite planove razvijene za rješavanje Situacije E:

- Koliko su planovi slični? Trebamo li ih koristiti za naše lažne izbore?
- Koliko se razlikuju? Koja je ideja najbolja? Koju ćemo koristiti?

6. Kada se djeca dogovore oko načina provedbe izbora, zapišite njihove odluke na listu papira i raspravljajte o njima, postavljajući im ova pitanja:

- Nedostaje li što god u novom planu za Situaciju E?
- Mislite li da će izbori biti dovoljno demokratski?

2. dio:

1. Podsjetite djecu na prvi dio aktivnosti i važne činjenice iz Situacije E. Ponovite plan razvijen u prvom dijelu i objasnite im da ga u ovom dijelu trebaju pokušati provesti u djelo.

2. Dodijelite kartice s ulogama i objasnite im kako će se odvijati simulacija:

- Predsjednik izbornog povjerenstva će tražiti od 3 glasnogovornika da daju svoja mišljenja.
- Predsjednik će potom tražiti publiku da postavljaju pitanja i podijele svoja mišljenja i komentare.
- Potom predsjednik izbornog povjerenstva zatvara raspravu i pita jesu li svi spremni glasati.
- Mora objasniti, u skladu s razvijenim planom, kako je netko izabran da bude pobjednik na izborima (npr. većina glasova, određeni postotak).
- Izorno povjerenstvo objašnjava proceduru koja je u skladu s razvijenim planom. Oni će zajedno s predsjednikom prikupiti glasove i prebrojati ih.
- Izorno povjerenstvo objavljuje rezultate glasovanja. Ako je broj glasova dostatan za pobjedu, predsjednik izbornog povjerenstva objavljuje odluku grupe. Ako nije dostatan, provodi se drugi krug izbora.
- U slučaju drugog kruga, izorno povjerenstvo radi nove izborne listiće i ponavlja korake iz prvog kruga.

Završna rasprava i vrednovanje

1. Raspravljajte o aktivnosti postavljajući ova pitanja:

- a. Mislite li da je glasovanje tijekom simulacije bilo demokratsko i pošteno?
- b. Jeste li mogli prepoznati situacije iz stvarnog života tijekom ove aktivnosti?
- c. Kako se inače donose odluke u ovakvim situacijama? Imaju li tada djeca pravo na mišljenje ili izbor?
- d. Postoje li neke odluke koje mogu donositi samo odrasli?
- e. Donose li se odluke unutar vaše grupe inače na demokratski način? Zašto da ili zašto ne?
- f. Što možete napraviti kako biste osigurali demokratsko odlučivanje unutar vaše grupe?

2. Povežite aktivnost s ljudskim pravima postavljajući im ova pitanja:

- a. Što podrazumijevamo pod pojmom „vlada“?
- b. Koje su to pozicije u vašoj lokalnoj zajednici na koje se dostiževa putem izborima? A u vašoj zemlji?
- c. Na koje se sve još druge načine može sudjelovati u radu vlade?
- d. S koliko se godina u vašoj zemlji može glasovati?
- e. Postoje li načini na koji možete sudjelovati u životu lokalne zajednice i prije nego steknete pravo glasovanja?
- f. Mislite li da je pravo sudjelovanja u radu vlade dovoljno važno da bi se smatralo ljudskim pravom?
- g. Što bi se dogodilo da su neka djeca u vašoj simulaciji odlučila da neće izaći na izbor? Što se događa kada ljudi ne koriste svoje pravo glasa?
- h. Zašto je važno koristiti svoja ljudska prava?

Ideje za djelovanje

Iskoristite svaku priliku koja nastane unutar grupe za demokratsko donošenje odluka, bez obzira radilo se o malim odlukama (npr. što imati za užinu, igrati se izvan ili unutar zatvorenog prostora) ili o velikim odlukama. Djeca najbolje uče o demokratskim procedurama uvježbavajući ih. Također im koristi kada ih se potakne na razmišljanje o tome jesu li svi zainteresirani bili uključeni u proces donošenja odluka i jesu li svi pitani za osobno mišljenje.

Smjernice za voditelje

- Najjednostavniji način za provođenje ove prilično složene aktivnosti je dati svoj djeci da zajedno rade na pronalaženju plana za Situaciju C. Na taj se način osigurava da svi razumiju situaciju i naglašava potreba pronalaženja kompromisnih rješenja, što je vrlo važan dio demokratskog procesa.
- Ako se odlučite za korištenje nekoliko različitih situacija, koristite barem jednu situaciju koja uključuje izbor osobe (Situacije A i B) i jednu koja uključuje donošenje političke odluke (Situacije D i E). Situaciju koja se bavi donošenjem političke odluke je bolje koristiti za simulaciju lažnih izbora jer je glasnogovornicima lakše predstavljati različite točke gledišta o nekoj stvari nego sebe same.
- Ova aktivnost koristi neke izraze koji bi djeci mogli biti strani (npr. nominacije, kandidati, govor na izbornoj kampanji, debata, drugi krug izbora, postotak glasova, glasovanje). Dok djeca rade u malim grupama, potrebno ih je obilaziti kako bi se uvjerali da dobro razumiju sve pojmove.
- Kako biste izbjegli dodatna zbunjivanja, mlađima biste mogli objasniti da proporcionalna zastupljenost znači „više od pola glasova“ ili jednostavno „natpolovična većina“.
- Upute predlažu korištenje samo Situacije E za simulaciju, ali uloge se mogu prilagoditi za simulaciju bilo koje od navedenih situacija.
- Smislite neke druge situacije temeljene na procesu donošenja odluka s kojima se suočavaju djeca u vašoj grupi.
- Za veće grupe: dodajte raspravi glasnogovornike s različitim mišljenjima.

RADNI LISTIĆ: LISTA SITUACIJA ZA 1. DIO

Situacija A

Vaša škola je dobila poziv da pošalje predstavnika na proslavu „Međunarodnog dana djeteta“, koji će se obilježiti u gradskoj vijećnici. Vaša škola ima 500 učenika. Kako na demokratski način izabrati predstavnika?

Situacija B

Vaš sportski klub treba predsjednika. Imate šezdeset članova. Kako ćete demokratski odlučiti tko treba biti predsjednik?

Situacija C

Učenici vaše škole odlučuju koja će slika na umjetničkom natjecanju osvojiti prvo, drugo i treće mjesto. 50 slika je prijavljeno na natječaju. U školi je 300 djece. Kako ćete odlučiti na demokratski način o pobjedniku/ci natječaja?

Situacija D

Vodi se rasprava o tome smiju li djeca nositi mobitele u školu ili ne. Neka djeca ih žele nositi. Druga djeca smatraju da mobiteli ometaju nastavu i da to nije pravedno naspram druge djece koja nemaju mobitele. Ravnatelj škole je odluku o tome prepustio djeci. Preko 350 djece je u školi. Kako ćete demokratski organizirati raspravu i donošenje primjerene odluke?

Situacija E

Vašoj grupi je dan iznos od 3500 kuna. Voditelj grupe je rekao da grupa sama može odlučiti na koji način želi potrošiti novac. Neka djeca žele zabavu s ukusnom hranom. Poneki žele otići na jednodnevni izlet. Poneki žele kupiti nove igračke i materijale za bojanje. Jedna osoba želi štedjeti novac za iznenadne slučajeve. Jedna osoba želi kupiti klavijature. Ima 30 djece u vašoj grupi. Kako ćete na demokratski način donijeti odluku?

Obratiti pozornost na:

- Kako ćete se odlučiti o čemu glasujete? Hoćete li imati nominacije? Ako da, kako ćete ih organizirati?
- Koliko ćete imati kandidata? Treba li taj broj biti ograničen?
- Kako ćete sve informirati za koga mogu glasovati ili za što glasaju? Hoćete li tražiti od kandidata da pripreme govore ili sudjeluju u raspravama?
- Na koji će način glasovati? Hoće li glasovanje biti tajno?
- Kako ćete odlučiti tko je pobjednik?

RADNI LISTIĆ: LISTA SITUACIJA ZA 2. DIO

Uloge za lažne izbore u Situaciji E

Vi ste **predsjednik izbornog povjerenstva**. Organizirate rasprave, objašnjavate pravila po kojima se neka određena odluka donesi i pomažete u brojanju glasova. Organizirate i drugi krug izbora ukoliko je on potreban.

Vi se **predstavnik izbornog povjerenstva**. Izrađujete glasačke listiće, brojite glasove i proglašavate rezultate izbora.
Ako će biti održan drugi krug, vi ste zaduženi za izborne listiće i organiziranje glasovanja.

Vi ste glasnogovornik. Smatrate da se novac treba utrošiti na organiziranje velike zabave. Iznosite nekoliko razloga koji opravdavaju vaš prijedlog.

- Što ako postoji samo mala razlika u ostvarenim rezultatima dvaju kandidata? Hoćete li organizirati drugi krug glasovanja? Mora li pobjednik osvojiti određeni postotak glasova (npr. više od 50%)?

Vi ste glasnogovornik. Smatrate da se novac treba potrošiti na nove igre i opremu. Navodite razloge za to.

Vi ste glasnogovornik. Smatrate da se novac treba potrošiti na organizaciju izleta za svu djecu. Obrazložite svoje razloge.

Za pripremu koristili Kompasito, Priručnik o odgoju i obrazovanju djece za ljudska prava, Council of Europe, Studeni 2007/2009.

„Ovaj materijal nastao je uz financijsku podršku Fonda za aktivno građanstvo, u okviru projekta „Aktiviraj promjenu u svojoj zajednici – Nacionalni forum dječjeg vijeća Eurochild Hrvatske“ kojeg provodi Društvo „Naša djeca“ Opatija.

Za sadržaj je isključivo odgovorno Društvo „Naša djeca“ Opatija i ne može se smatrati službenim stavom Fonda za aktivno građanstvo u Hrvatskoj u okviru EGP i Norveških financijskih mehanizama.“